

Gündem

TEB HABERLER EKİ YIL: 2 SAYI: 3 19 NİSAN 1990

İLAÇ FİYATLARINDA SON DEĞİŞİKLİKLER BOYUTLARI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Sayın Meslektaşlarım,

Yoğun ve sıkıcı geçen kısa bir dönem geçirdik. Maliye Bakanlığı ile olan sorunlar bitmek, tükenmek bilmezken, Bağ-Kur ile olanlar da üzerine gelince meslektaşlarımız dört ay boyunca hak etmedikleri tedirginlikleri yaşadılar.

Tüm yaşadığımız bu olayların temelinde Devletin de artık eski bir Maliye Bakanının söylediği gibi ilaç parasını ödeyemez hale gelmesi yatıyordu. Devletin her kademesinde yapmış olduğumuz görüşmelerimizde bu gerçekler ile acı biçimde karşılaştık. Durumun bu noktaya gelmesi aslında bizler için sürpriz değildi. Yıllar öncesi Türk Eczacıları Birliği ve Eczacı Odalarımız bu fiyat kararnameyi ile bugünkü sonuçlara varılacağını söylemişlerdi. Şimdi dediklerimizin haklılığı ortaya çıkıyor. Ne yazık ki, bu sıkıntıdan çıkmanın yollarını da öneren bizlerin görüşlerini değerlendirmek yerine, konu ile uzak yakın ilgisi olmayan çevrelerin aldıkları, pratikle çelişen kararları ve uygulamaları sorunları daha da karmaşık hale getiriyordu. Bunları bu yılın Bütçe Uygulama Talimatında tüm boyutları ile yaşadık.

Bağ-Kur'un ödemelerini zamanında yapacak parayı bir türlü sağlayamadığı, prim toplamakta güçlük çektiği bir dönemde yine prim esasına dayalı bir başka uygulama SAĞ-KUR yasa tasarısı ülkemiz gündemine geldi. Kısa bir süre sonra elimize geçecek TEB Haberler'de bu konu ile ilgili ayrıntılı yazıları bulacaksınız.

Gündem dergisinin bu sayısında Birliğimizin Danışmanlarından Ecz. Akın Özbaş'ın ilaç fiyatları ile ilgili bir araştırması var. Konunun gözden kaçırılan, yanlış yansıtılan pek çok yönüne açıklık getirmesi açısından da oldukça ilgi çekeceğini umuyoruz.

Türk Eczacıları Birliğinin 25. Dönem 1. Bölgelerarası Toplantısı 4-6 Mayıs 1990 günleri Adana'da toplanıyor. Altı ayda bir düzenlenen ve Büyük Kongre'den sonra en kapsamlı toplantı olan Bölgelerarasında TEB çalışmalarını ve güncel konuları gözden geçirecek. Bu toplantıyı da sizlere en kısa zamanda yansıtacağız. Saygılarımla.

Ecz. Ahmet Reha KARACA
TEB Merkez Heyeti
Genel Sekreteri

Ecz. Akın ÖZBAŞ
TEB Merkez Heyeti
Dökümantasyon ve
Enformasyon Danışmanı

Yaklaşık 5 aylık bir aradan sonra, Sağlık Bakanlığı ilaç fiyatlarında kabul etmiş olduğu son değişiklikleri, nihayet ilan etmiş bulunmaktadır.

Değişiklik sözcüğü, ilaç fiyatlarının tartışılmaya başlanmasından günümüze kadar, belki de ilk defa kullanılmaktadır. Ancak, rastgele seçilmiş de değildir.

İlaç fiyatları bugüne kadar daima artmıştır. Ashında, bu artışın terminolojideki değişmez karşılığı **Zam**'dır. Her ne kadar siyasi iktidarlar, toplumu rahatsız eden bu sevimsiz sözcüğü **Ayarlama** veya bunun gibi itina ile seçilmiş bir takım sözcüklerle yumuşatabilmek için azami gayreti göstermişlerse de, yapılan işin mahiyeti hep aynıdır ve hangi ad yakıştırılmaya çalışılırsa çalışılsın, esas adı **Zam**'dir.

O halde **Değişiklik** sözcüğüne neden gerek görülmüştür? Bu bir fantazi midir? Yoksa moda takipçiliği mi?

Elbette hayır.

İlerideki sütunlarımızda bunun nedenlerini daha açık bir şekilde göreceğiz, olaya verilmesi gereken adı, hep birlikte vereceğiz.

Yaklaşık 5 aydır suskun duran ilaç fiyatları, birden önemli artışlar kaydetmiştir. İşte, bunlardan sadece birkaçı;

Alfasilin 500mg 16 kapsül %30, Alfasilin 250 mg 24 kapsül %29, Novalgin 20 tablet %22, Bactrim

30 tablet %32, Supradyn Draje %34, Calcium-C Eff Tablet %34, Erythrocin 500 mg Tablet %20, Voltaren Retard Tablet %35, Natisedin Tablet %32, Op-talidon Draje %32, Aspirin Tablet (Büyükler için) %30, Alca-C Eff Tablet %35, Theraflu Draje %32 v.s.

Oysa bazı kişi ve kuruluşlar mevcut görüntülerin çok dışında tablolar çizmektedirler. Örneğin; İstanbul Ticaret Odası 1989 yılı ilaç fiyat artışını %43,3 olarak belirlemiş, ilaç ve Kimya Endüstrisi İşverenler Sendikası ise bu rakamı çok daha aşağılara çekerek %33,3 olarak ilan etmiştir.

Sağlık Bakanı Sayın Halil Şıvgın da konuya bir başka açıdan yaklaşmakta ve (serbest piyasa ekonomisinin nimetlerinden ilacın da nasibini aldığı ima edercesine) 120 ilacın fiyatlarında ucuzluk sağlandığını belirtmektedir.

Şu halde, bu iddialar hadiseye kendiliğinden çok boyutluluk kazandırmıştır. Bu iddialara göre (apsis eksenini) sadece (+) yönünde değil, ilaç fiyatları (-) yönünde de ilerlemektedir. O yüzdendir ki, konuya "ilacın çok veya az fiyat alması" anlayışının da dışında, tümüyle bir fiyat değişkenliği olarak bakmak,, gerekli incelemeleri ona göre yapmak, tüm iddialara cevap teşkil etmesi açısından, daha doğru olacaktır. **Değişiklik** sözcüğünün altında yatan espri de budur.

✓ TEMEL PRENSİPLER

(I.M.S.) verilerine göre, Eylül 1988-Eylül 1989 tarihler arasındaki Türkiye'nin ilaç tüketimi (ktu olarak) 589.866.000'dir. Yine aynı istatistiklere göre, en çok satan 20 ilacın (kutu olarak) pazar payı %16 civarındadır. Yani piyasada mevcut yaklaşık 3000 ilacın %0,6'sı, pazarın %16'sına, %99,4'ü ise %84'üne hakimdir.

Bu durumda en çok fiyat alan 3-5 ilacın fiyat artış oranlarıyla, en az fiyat alan 3-5 ilacın fiyat artış oranlarını toplayıp, ortalamasını almanın ve buna göre de "ilaçlardaki fiyat artış oranı şu kadardır" demenin son derece yanıltıcı olacağı ortadadır.

O halde ne yapılmalıdır?

Her ilaç için bir **Satış Katsayısı** bulunmalıdır.

A- İLAÇ FİYATLARINDAKİ ARTIŞ

Önce (I.M.S.) verilerine göre Eylül 1988-Eylül 1989 tarihleri arasında Türkiye'de en çok satan 20 ilaç ele alınmış, bu ilaçların da değişik farmasötik form ve dozajda olanları sattıkları kutu adedine göre kendi aralarında ayrıca bir ayrıma tabi tutulmuştur. Satılan her 1 milyon kutu için, satış katsayısı 1 olarak kabul edilmiş ve buna göre her ilaç için ayrı ayrı satış katsayıları hesaplanmıştır. (Tablo-I)

TABLO-I

Eylül 1988-Eylül 1989 Kutu Satışlarına Göre İlk 20 Sırada Bulunan İlaçlar Satılan Kutu Adetleri ve Satış Katsayısı

MÜSTAHZAR İSMİ VE AMBALAJ ŞEKLİ	MİLYON KUTU	SATIŞ KAT SAYISI
1-ASİRİN		
-Büyükler için	12.268	12.27
-Çocuklar için	4.369	4.37
YEKÜN	16.637	
2-NOVALGİN		
-5 ccx5 Ampul	0.082	0.08
-2 ccx10 Ampul	0.741	0.74
-20 Tablet	7.900	7.90
-10 Tablet	0.252	0.25
-Damla	0.488	0.49
-Diğer (suppozituar çeşitleri)	0.019	—
YEKÜN	9.482	
3- LİNCOCİN		
-Ampul	6.803	6.80
-Flakon	1.289	1.29
YEKÜN	8.092	
4- PRONAPEN		
-400	1.565	1.57
-800	4.988	4.99
YEKÜN	6.553	
5-AMPİSİNA		
-1 gr Tablet	0.295	0.30
-500 mg Kapsül	1.022	1.02
-250 mg Kapsül	0.238	0.24
-125 mg Süspansiyon	0.192	0.19
-250 mg Süspansiyon	0.430	0.43
-250 mg Flakon	0.914	0.91
-500 mg Flakon	1.470	1.47
-1 gr Flakon	1.768	1.77
YEKÜN	6.329	
6-GARAMYCİN		
-20 mg Ampul	0.563	0.56
-40 mg Ampul	0.610	0.61
-80 mg Ampul	3.186	3.19
-Krem	0.326	0.33
YEKÜN	4.685	
7-BACTRİM		
-Pediatrik Tablet	0.018	0.02
-Tablet	1.005	1.01
-Fort Tablet	1.592	1.59
-Ampul	0.147	0.15
-Şurup	1.397	1.40
YEKÜN	4.159	
8- VERMİDON		
-Tablet	3.680	3.68
9- ALFASİLİN		
-250 mg Kapsül	0.396	0.40
-500 mg Kapsül	1.738	1.74
-1 gr Tablet	0.438	0.44
-125 mg Süspansiyon	0.218	0.22
-250 mg Flakon	0.592	0.59
-500 mg Flakon	0.050	0.05
-1 gr Flakon	0.020	0.02
YEKÜN	3.389	
10-SUPRADYN		
-Draje	3.350	3.35
11-TERRAMYCİN		
-Pomad	1.964	1.96
-Of. Pomad	1.101	1.10
-Kapsül	—	—
YEKÜN	3.065	

MÜSTAHZAR İSMİ VE AMBALAJ ŞEKLİ	MİLYON KUTU	SATIŞ KAT SAYISI		
12-PANALGIN				
-Tablet	3.048	3.05		
13-GETAMİSİN				
-20 mg Ampul	0.634	0.63		
-40 mg Ampul	0.455	0.46		
-80 mg Ampul	1.667	1.67		
-Damla	0.224	0.22		
YEKÜN	2.980			
14-TALCID				
-Tablet	2.173	2.17		
-Şurup	0.769	0.77		
YEKÜN	2.942			
15-VOLTAREN				
-25 mgx30 Tablet	0.461	0.46		
-25 mgx60 Tablet	0.126	0.13		
-100 mgx10 Tablet	0.702	0.70		
-100mgx30 Tablet	0.277	0.28		
-5 Suppozituar	0.175	0.18		
-10 Suppozituar	0.103	0.10		
-5 Ampul	0.165	0.17		
-10 Ampul	0.278	0.28		
-Emulgel	0.607	0.61		
YEKÜN	2.894			
16-KEMİCETİNE				
-Pomad	0.089	0.09		
-Of. Pomad	0.552	0.55		
-Ovül	0.325			
	0.33			
-Kapsül	0.556	0.56		
-Süspansiyon	0.226	0.23		
-Succinate	1.060	1.06		
YEKÜN	2.808			
17. BEPANTHENE				
-Pastil	0.772	0.77		
-Pomad	1.341	1.34		
-Krem	0.423	0.42		
-Ampul	0.223	0.22		
YEKÜN	2.759			
18-GENTA				
-20 mg Ampul	0.757	0.76		
-40 mg Ampul	0.503	0.50		
-80 mg Ampul	1.320	1.32		
YEKÜN	2.580			
19. DULCARYL				
-100 Tablet	2.387	2.39		
-500 Tablet	0.192	0.19		
YEKÜN	2.579			
20-BARALGIN				
-500 mg 20 Tablet	1.267	1.27		
-250 mg 20 Draje	0.187	0.19		
-Ampul	0.370	0.37		
-Damla	0.417	0.42		
-Suppozituar (büyükler için)	0.234	0.23		
-Suppozituar (çocuklar için)	0.004	0.000		
YEKÜN	2.479			
GENEL YEKÜN	94.490			

Acaba ilaç pazarında bu kadar büyük paya sahip 20 ilacın son bir yılda fiyatlarında ortalama artış oranı ne olmuştur? Bir de ona bakalım.

Bunun için, evvela ilaçların tek tek son bir yılda ne oranda fiyat aldıkları hesap edilmiş, bu oranlar satış katsayıları ile çarpılmış, bu çarpımların toplamı, satış katsayılarının toplamına bölünmek suretiyle, 1 yıllık ortalama fiyat artışı hesaplanmıştır. (Tablo-II)

TABLO-II

16 Şubat 1989-16 Şubat 1990 Kutu Satışlarına Göre İlk 20 Sırada Bulunan İlaçların Fiyat Artış Oranları (%)

MÜSTAHZAR İSMİ VE AMBALAJ ŞEKLİ	16.2.1989 FİYATI	16.2.1990 FİYATI	FİYAT ARTIŞ ORANI %	SATIŞ KAT SAYISI	FİYAT ARTIŞ ORANI İLE SATIŞ KATSAYISI ÇARPIMI
ASPIRİN					
-Büyükler için	727	1300	79	12.27	969.33
-Çocuklar için	430	700	63	4.37	275.31
NOVALGIN					
-5ccx 5 Ampül	4350	7000	61	0.08	4.88
-2ccx10 Ampül	4560	7000	54	0.74	39.96
-20 Tablet	1315	2200	67	7.90	529.30
-10 Tablet	760	1200	58	0.25	14.50
-Damla	1315	2200	67	0.49	32.83
LINCOCİN					
-Ampul	2470	3500	42	6.80	285.60
-Flakon	2565	3900	52	1.29	67.08
PRONAPEN					
-400	984	2000	103	1.57	161.71
-800	1234	2500	103	4.99	513.97
AMPİSİNA					
-1 gr Tablet	14315	23000	61	0.30	18.30
-500 mg Kapsül	6978	12500	79	1.02	80.58
-250 mg Kapsül	4293	6500	51	0.24	12.24
-125 mg Süspansiyon	2545	4000	57	0.19	10.83
-250 mg Flakon	934	1800	93	0.91	84.63
-500 mg Flakon	1254	2700	115	1.47	169.05
-1 gr Flakon	1835	3600	96	1.77	169.92
GARAMYCİN					
-20 mg Ampul	800	935	17	0.56	9.52
-40 mg Ampul	970	1400	44	0.61	26.84
-80 mg Ampul	1570	2200	40	3.19	127.60
-Krem	980	1600	63	0.33	20.79

MÜSTAHZAR İSMİ VE AMBALAJ ŞEKLİ	16.2.1989 FİYATI	16.2.1990 FİYATI	FİYAT ARTIŞ ORANI %	SATIŞ KAT SAYISI	FİYAT ARTIŞ ORANI İLE SATIŞ KATSAYISI ÇARPIMI
BACTRİM					0.54
-Pediatrik Tablet	1260	1600	27	0.02	95.95
-Tablet	5960	11600	95	1.01	157.41
-Fort Tablet	7500	14900	99	1.59	2.25
-Ampul	3220	3688	15	0.15	131.60
-Şurup	3140	6100	94	1.40	
VERMİDON					312.80
-Tablet	1618	3000	85	3.68	
ALFASILİN					22.40
-250 mg Kapsül	5775	9000	56	0.40	146.16
-500 mg Kapsül	7050	13000	84	1.74	23.32
-1 gr Tablet	16375	25000	53	0.44	9.24
-125 mg Suspansiyon	2600	3700	42	0.22	73.75
-250 mg Flakon	800	1800	125	0.59	7.20
-500 mg Flakon	1025	2500	144	0.05	2.30
-1 gr Flakon	1625	3500	115	0.02	
SUPRADYN					351.75
-Draje	3660	7500	105	3.35	
TERRAMYCİN					197.96
-Pomad	1496	3000	101	1.96	103.40
-Of. Pomad	620	1200	94	1.10	—
-Kapsül	2760	2700	-6	—	—
PANALGİN					271.45
-Tablet	1060	2000	89	3.05	
GETAMİSİN					23.94
-20 mg Ampul	795	1100	38	0.83	20.70
-40 mg Ampul	965	1400	45	0.46	68.47
-80 mg ampul	1560	2200	41	1.67	—
-Damla	—	2400	—	—	—
TALCID					188.79
-Tablet	2458	4600	87	2.17	55.44
-Şurup	3603	6200	72	0.77	—
VOLTAREN					50.14
-25 mgx 30 Tablet	3453	7200	109	0.46	14.30
-25 mgx 60 Tablet	6800	14300	110	0.13	77.00
-100 mgx10 Tablet	4609	9700	110	0.70	31.36
-100 mgx30 Tablet	13523	28700	112	0.28	14.94
-5 Suppozituar	3274	6000	83	0.18	16.10
-10 Suppozituar	4400	11500	161	0.10	18.7
-5 Ampul	3470	7300	110	0.17	31.92
-10 Ampul	6732	14400	114	0.28	—
-Emulgel	—	9000	—	—	—
KEMİCETİNE					4.77
-Pomad	980	1500	53	0.09	45.10
-Of. Pomad	1100	2000	82	0.55	31.68
-Ovül	2550	5000	96	0.33	53.76
-Kapsül	2550	5000	96	0.56	17.94
-Süspansiyon	3370	6000	78	0.23	104.94
-Succinate	2720	5400	99	1.06	—
BEPANTHENE					58.52
-Pastil	1700	3000	76	0.77	143.38
-Pomad	1880	3900	107	1.34	36.96
-Krem	1700	3200	88	0.42	2.20
-Ampul	2630	2900	10	0.22	—
GENTA					23.00
-40 mg Ampul	960	1400	46	0.50	54.12
-80 mg Ampul	1558	2200	41	1.32	—
DULCARYL					176.86
-100 Tablet	1062	1850	74	2.39	7.41
-500 Tablet	2152	3000	39	0.19	—
BARALGİN					39.37
-500 mg 20 Tablet	3500	4600	31	1.27	9.12
-250 mg 20 Draje	2700	4000	48	0.19	27.75
-Ampul	4000	7000	75	0.37	45.78
-Damla	1815	3800	109	0.42	11.04
-Suppozituar (Büyüklerle)	2700	4000	48	0.23	—
-Suppozituar (Çocuklara)	—	—	—	—	—
YEKÜN	—	—	—	93.56	7099.59

İlaç fiyatlarındaki yıllık artış oranı = $7099.59/93.56 = 75.88$
İşte ilaç fiyatlarındaki son bir yıllık artışın kesin bilançosu budur: %75.8.